

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23 00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/202/2005

OPINIE O STOSUNKACH POLSKO-ROSYJSKICH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

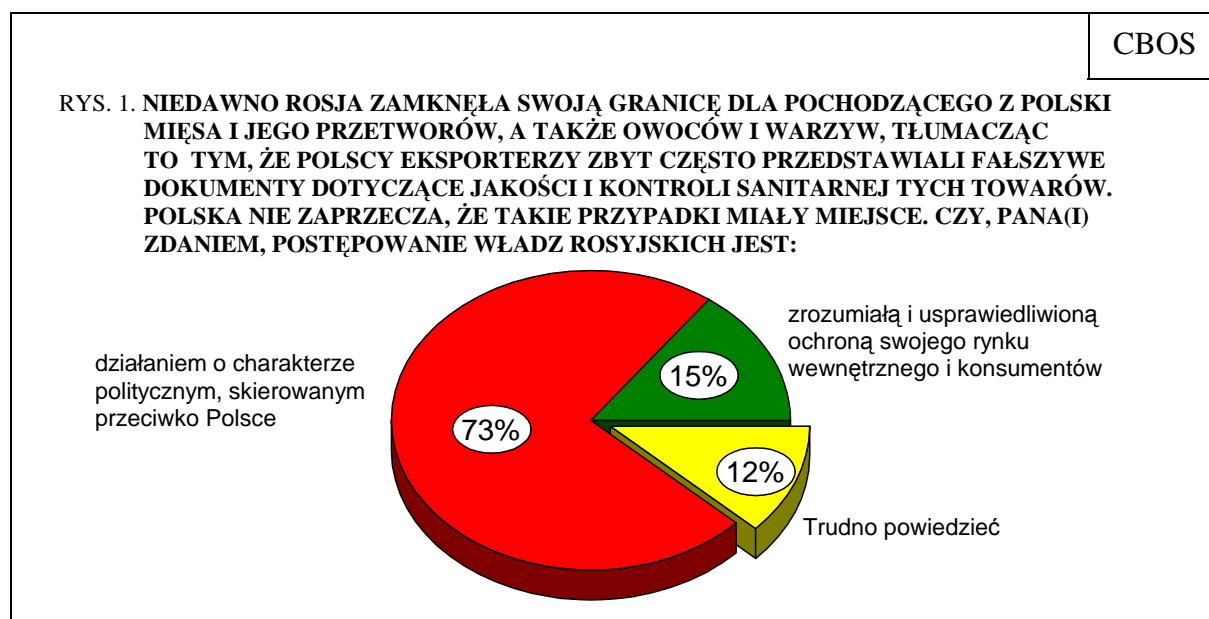
WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Podjęcie przez Rosję i Niemcy budowy gazociągu po dnie Bałtyku oraz wprowadzenie przez Rosjan restrykcji w imporcie z Polski ponownie zwróciło uwagę szerokiej opinii publicznej na fatalny stan stosunków polsko-rosyjskich. W grudniowym sondażu¹ zapytaliśmy o opinie dotyczące tych dwóch wydarzeń na tle ogólniejszej oceny stosunków polsko-rosyjskich.

OCENY ROSYJSKICH DECYZJI O WSTRZYMANIU IMPORTU ŻYWNOSCI I BUDOWIE GAZOCIĄGU

Zdecydowana większość badanych (73%) uważa zamknięcie przez władze rosyjskie granicy dla polskiej żywności za działanie skierowane przeciwko Polsce, mające charakter polityczny, a nie - jak to przedstawia strona rosyjska - porządkowo-sanitarny. Jedynie 15% ankietowanych usprawiedliwia postępowanie Rosji, uznając, że ma ono na celu ochronę rosyjskiego rynku wewnętrznego.

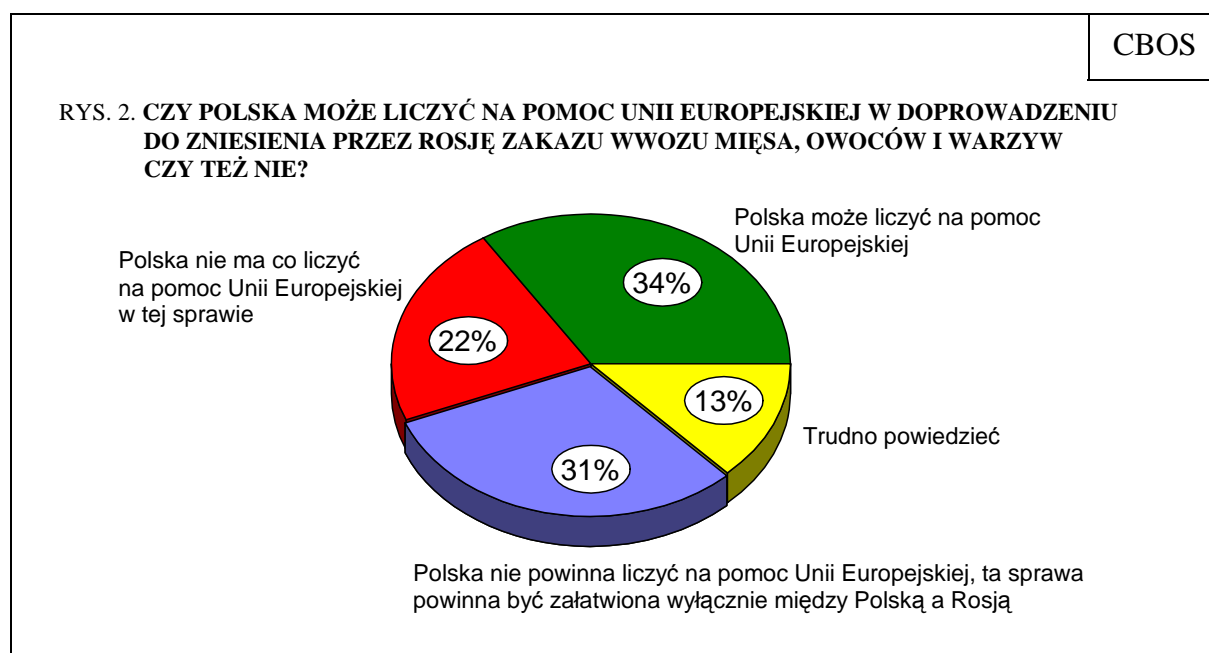
¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (187) przeprowadzono w dniach od 2 do 5 grudnia 2005 roku na liczącej 1018 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Należy zauważyć, że respondenci, którzy deklarują całkowity brak zainteresowania polityką, w tej sprawie równie często jak pozostali przyjmują za dobrą monetę argumentację strony rosyjskiej, natomiast rzadziej uważają postępowanie władz rosyjskich za działanie skierowane przeciwko Polsce.

Tabela 1

Zainteresowanie polityką	Postępowanie władz rosyjskich jest przede wszystkim:		
	zrozumiałą i usprawiedliwioną ochroną swojego rynku wewnętrznego i konsumentów	działaniem o charakterze politycznym, skierowanym przeciwko Polsce	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże lub bardzo duże	17	78	6
Średnie	14	79	7
Małe	16	71	13
Brak zainteresowania	17	49	33

Czy Polska może liczyć na pomoc Unii Europejskiej w staraniach o zniesienie rosyjskiego embarga? Co trzeci respondent (34%) uważa, że nasz kraj może oczekiwać takiej pomocy, ale jednocześnie niemal tyle samo (31%) podziela opinię, że kwestia ta powinna być załatwiona wyłącznie między Polską a Rosją i że Polska nie powinna w tej sprawie liczyć na pomoc Unii. Sceptyczne stanowisko wobec Unii Europejskiej zajmuje co piąty badany (22%), wybierając stwierdzenie, że nie ma co liczyć na poparcie z jej strony.

Stopień zainteresowania polityką nie różnicuje tych poglądów w sposób jednoznaczny. Należy natomiast zwrócić uwagę na różnicę pomiędzy zwolennikami a przeciwnikami Unii Europejskiej w poglądach na skorzystanie z pomocy tej organizacji w omawianej sprawie. Przede wszystkim chodzi o odpowiedź: „Polska nie ma co liczyć na pomoc Unii Europejskiej”. Pada ona ze strony przeciwników integracji tylko niewiele częściej niż ze strony zwolenników.

Tabela 2

Deklaracje głosowania w referendum w sprawie przystąpienia do UE	Czy Polska może liczyć na pomoc Unii Europejskiej w doprowadzeniu do zniesienia przez Rosję zakazu wwozu mięsa, owoców i warzyw?			
	Może liczyć	Nie ma co liczyć	Nie powinna liczyć	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Za przystąpieniem do Unii	38	22	33	7
Przeciw przystąpieniu	27	27	37	9
Niegłosujący	31	22	28	19

Opinie o intencjach kryjących się za budową rurociągu bałtyckiego są bardzo zbliżone do ocen decyzji Rosji w sprawie restrykcji w imporcie towarów spożywczych. Niemal tak samo często jak w poprzedniej sprawie, tak i w kwestii budowy rurociągu badani uważają, że jest to decyzja o charakterze politycznym i ma na celu osłabienie pozycji Polski.

W ocenie obydwu omawianych wyżej spraw badani należący do różnych grup społecznych i kategorii demograficznych są na ogół zgodni. Nie zauważamy także różnic pomiędzy zwolennikami poszczególnych partii politycznych. Jedynie na oceny decyzji Rosji w sprawie importu mięsa i owoców wpływają poglądy polityczne respondentów. Za zrozumiałą i usprawiedliwioną dwukrotnie częściej uważają tę decyzję badani deklarujący poglądy lewicowe (23%) niż prawicowe (12%).

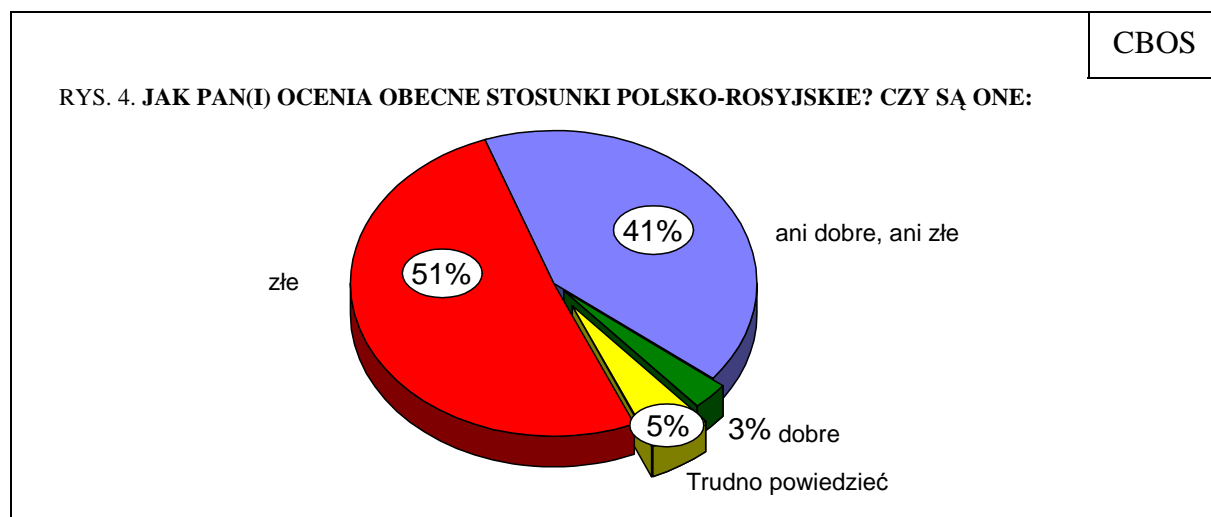
OGÓLNA OCENA STOSUNKÓW POLSKO-ROSYJSKICH

To, co wydarzyło się ostatnio w stosunkach polsko-rosyjskich, wpłynęło zapewne na wyraźny wzrost odsetka osób przekonanych, że Rosja dąży do odbudowy swoich wpływów w naszym regionie.

Tabela 3

Czy w najbliższej przyszłości, Rosja będzie dążyć do odzyskania wpływów w naszej części Europy czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VI '93	VI '94	V '95	V '96	VI '97	VI '98	II '99	II '00	V '01	II '02	I '04	IV '05	XII '05
	w procentach												
Tak	39	53	72	69	63	59	53	60	68	55	48	51	60
Nie	39	26	14	13	19	20	23	22	18	23	26	25	21
Trudno powiedzieć	22	21	14	18	17	21	24	18	14	22	26	24	19

Obecne stosunki polsko-rosyjskie badani postrzegają jako złe lub co najwyżej jako „ani dobre, ani złe”. Zupełnie sporadycznie pojawiają się głosy oceniające je jako dobre.

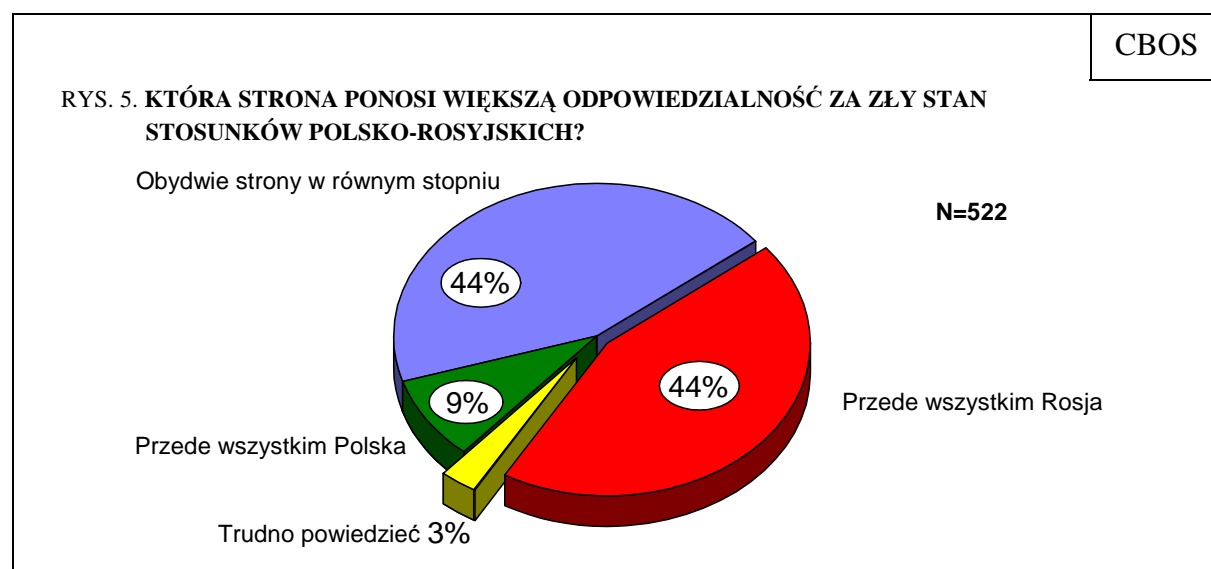

Jeszcze gorzej niż obecnie stosunki te oceniane były w początkach czerwca bieżącego roku, po szeroko nagłośnionych kontrowersjach wokół moskiewskich obchodów 60. rocznicy zakończenia II wojny światowej. Mimo pewnego spadku krytycznych opinii o relacjach polsko-rosyjskich, nadal największa grupa badanych ocenia je jako złe, podczas gdy w latach poprzednich, a także jeszcze wiosną bieżącego roku najczęściej stwierdzano, że są one przeciętne („ani dobre, ani złe”).

Tabela 4

Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-rosyjskie? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań				
	IV 2000	II 2002	IV 2005	VI 2005	XII 2005
	w procentach				
- dobre	2	19	6	3	3
- ani dobre, ani złe	47	66	55	33	41
- złe	40	9	31	57	51
Trudno powiedzieć	10	6	8	7	5

Badani, którzy negatywnie oceniają stosunki polsko-rosyjskie, odpowiedzialnością za taki ich stan obciążają Rosję bądź obie strony w równym stopniu. Jedynie mniej niż co dziesiąty wskazuje na Polskę jako stronę ponoszącą główną odpowiedzialność za ten stan rzeczy.

Opinii na ten temat nie różnicuje stopień zainteresowania polityką ani cechy społeczno-demograficzne respondentów. Wpływ na nie mają natomiast ich poglądy polityczne. Wśród osób o orientacji lewicowej dominuje pogląd, że za zły stan stosunków polsko-rosyjskich obydwie strony odpowiedzialne są w równym stopniu (48% tej grupy badanych, przy 32% wskazujących przede wszystkim Rosję, a 18% - Polskę), natomiast wśród respondentów o poglądach prawicowych większość (55%) obciąża odpowiedzialnością Rosję, rzadziej wskazuje na obydwie strony (41%) i tylko sporadycznie - na Polskę (3%).

Trzy czwarte Polaków zaobserwowało w ciągu bieżącego roku pogorszenie się stosunków polsko-rosyjskich. Szczególnie często o niekorzystnej zmianie we wzajemnych relacjach mówią respondenci interesujący się polityką, ale zostało ono dostrzeżone także przez blisko połowę badanych zupełnie nieinteresujących się polityką.

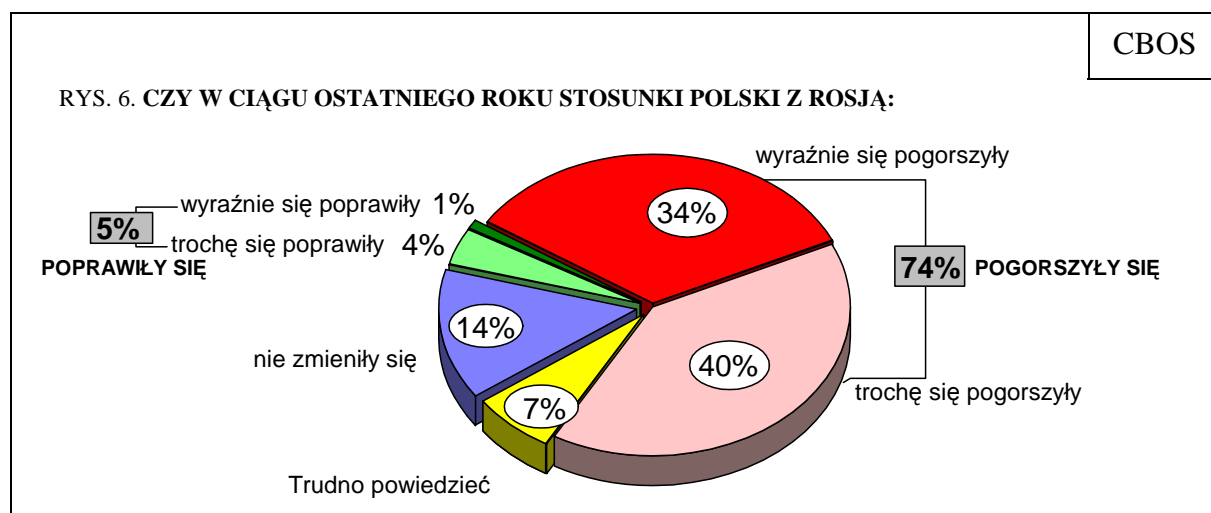
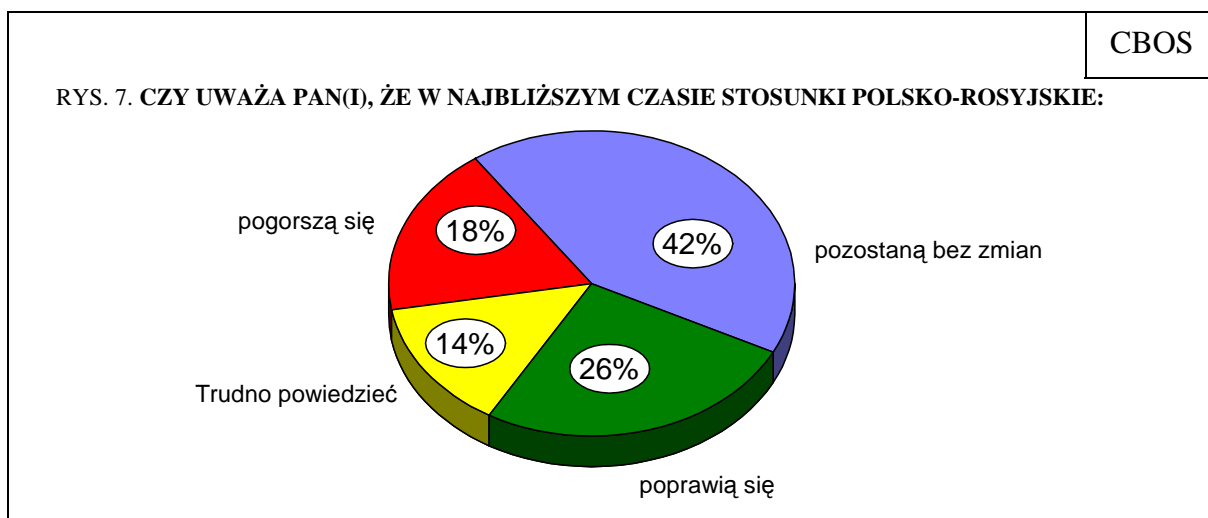

Tabela 5

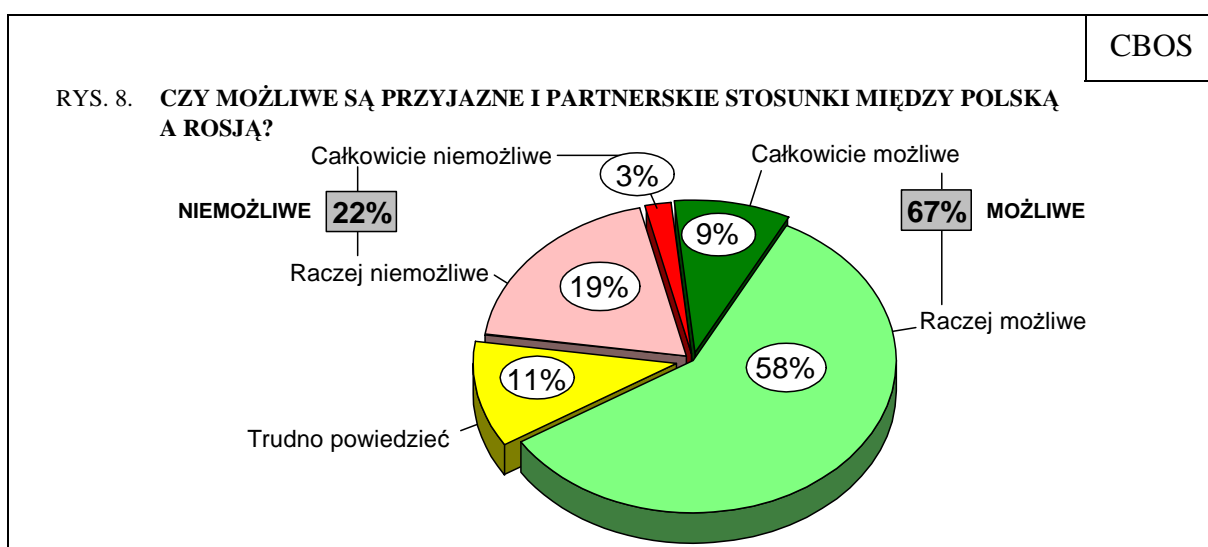
Zainteresowanie polityką	Czy w ciągu ostatniego roku stosunki Polski z Rosją:			
	poprawiły się	nie zmieniły się	pogorszyły się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Duże	2	8	90	0
Średnie	6	11	80	3
Niewielkie	4	18	69	9
Żadne	4	24	46	26

Polacy są także pesymistami w przewidywaniu rozwoju stosunków polsko-rosyjskich w najbliższym czasie. Najczęściej wyrażają opinię, że relacje Polski z Rosją pozostaną bez zmian. Na rychłą poprawę stosunków polsko-rosyjskich liczy co czwarty badany, ale niemal co piąty spodziewa się dalszego ich pogorszenia.

Stopień zainteresowania polityką nie ma widocznego wpływu na postrzeganie perspektyw rozwoju stosunków polsko-rosyjskich. Także cechy społeczno-demograficzne wpływają na nie w niewielkim stopniu. Warto jednak zwrócić uwagę, że nadzieję na poprawę relacji polsko-rosyjskich w najbliższym czasie częściej od innych wyrażają rolnicy i osoby prowadzące samodzielną działalność gospodarczą.

Ogólny pogląd, że możliwe jest ułożenie przyjaznych i partnerskich stosunków między Polską a Rosją, podziela dwie trzecie badanych, podczas gdy co piąty jest przeciwnego zdania. Opinie na ten temat nie są zróżnicowane społecznie ani demograficznie, nie zależą także od orientacji politycznej ankietowanych.

Zdaniem większości badanych, Polska powinna w stosunkach z Rosją postępować elastycznie, dążyć do osiągnięcia kompromisów. Charakterystyczne, że pogląd taki jest wśród ankietowanych tym częstszy, im większe ich zainteresowanie polityką, natomiast słabsze zainteresowanie polityką wyraźnie sprzyja głoszeniu opinii, że Polska powinna przede wszystkim twardo bronić swoich interesów.

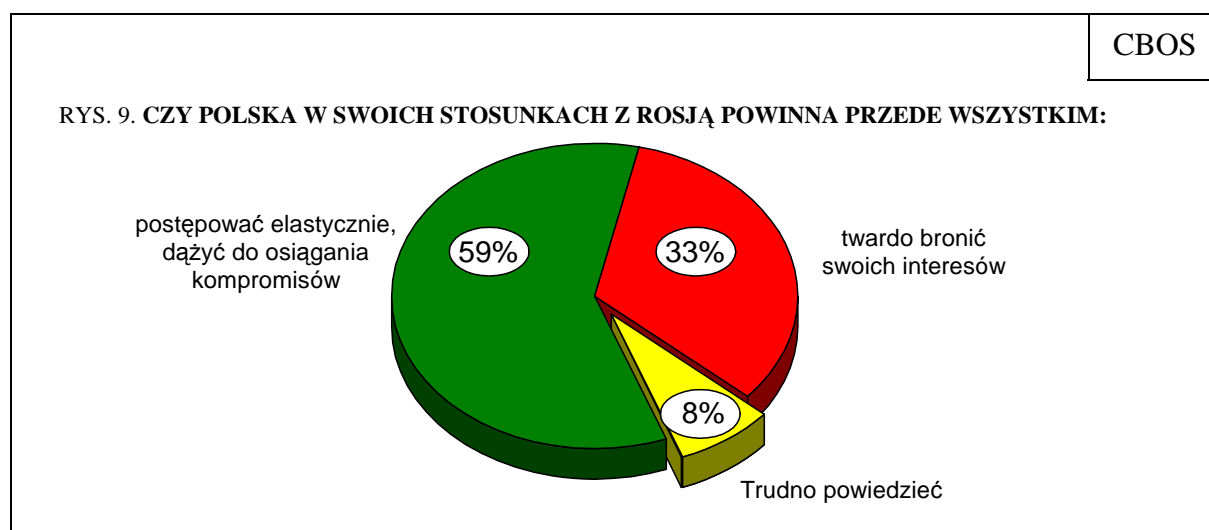

Tabela 6

Zainteresowanie polityką	W swoich stosunkach z Rosją Polska powinna przede wszystkim:		
	twardo bronić swoich interesów	postępować elastycznie, dążyć do osiągnięcia kompromisów	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże lub bardzo duże	27	73	0
Średnie	34	63	3
Małe	40	51	9
Brak zainteresowania	29	39	32

Także w tej sprawie rolnicy i badani prowadzący samodzielną działalność gospodarczą nieco różnią się poglądami od pozostałych grup - stosunkowo częściej są zwolennikami postępowania elastycznego. Wyraźniejsze zróżnicowanie postaw związane jest z poglądami politycznymi - za „twardym” stanowiskiem opowiada się 42% badanych o poglądach prawicowych, a tylko 26% - o orientacji lewicowej.

Tabela 7

Czy możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją?	W stosunkach z Rosją Polska powinna przede wszystkim:		
	twardo bronić swoich interesów	postępować elastycznie, dążyć do osiągnięcia kompromisów	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Możliwe	28	68	4
Niemożliwe	51	46	3
Trudno powiedzieć	28	29	43

Jest zrozumiałe, że poglądy na sposób postępowania, jaki powinna przyjąć Polska w stosunkach z Rosją, są silnie związane z przekonaniem o możliwości ułożenia tych stosunków na zasadzie przyjaźni i partnerstwa. Warto jednak zauważyć, że także ci, których zdaniem partnerskie stosunki z Rosją nie są możliwe, niemal równie często optują za przyjmowaniem postawy „twardej”, jak i elastycznej.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI